

GUIA DE LECTURA

Salvador-J. Rovira i Gómez

Martínez Antonio, Francisco J.: *Joaquín Gatell (El Caíd Ismail). Viajes por Marruecos*. Madrid: Miraguano Ediciones, 2012. 484 p.

Miraguano Ediciones, editorial madrilenya especialitzada en biografies de viatgers i en l'edició de viatges pretèrits, va encarregar a Francisco J. Martínez Antonio l'edició, acompanyada d'un estudi biogràfic introductori, dels

escrits sobre Marroc de Joaquim Gatell i Folc, i vist el resultat s'ha de dir que va encertar en l'elecció de la persona que havia de tenir cura de l'edició.

El treball es presenta dividit en dues parts: l'estudi biogràfic introductori i l'antologia d'escrits. L'estudi biogràfic ha estat redactat prenent com a base la semblança que de Gatell va fer Joaquín Costa l'any 1877 i les biografies de Gatell escrites per Josep Fiter Inglès (1879) i Salvador-J. Rovira i Gómez (1976).

L'autor destaca, un xic sorprès, el que era consubstancial amb Gatell: la seva catalanitat. Esmenta algunes de les catalanades que troba en els seus escrits i ressaltava la influència que la cultura i la societat catalana exerciren en ell, especialment en el desenvolupament del seu ideari polític de caire liberal progressista, i considera, com ja han fet altres autors, que Gatell formà part del grup de catalans que se sentiren inspirats per les aventures i escrits de Domènec Badia i Leblich "Ali-Bey" i, certament, fou, salvades les distàncies, el que més s'hi aproximà.

S'exposa el camí que, un cop enllestits els estudis de dret, emprengué per tal d'esdevenir un arabista, tot destacant els contactes que tingué amb la reduïda elit d'arabistes espanyols, en la qual figurava el tarragoní Eduard Saavedra i Moragas, i com valorà més l'àrab popular que el clàssic.

Especialment interessant és l'aprofundiment que l'autor fa de la condició de parent del general Prim, per part de mare, de Gatell i Folch i la conclusió que fa que darrera dels seus viatges sempre estigué el comte de Reus.

Al nostre entendre l'aportació més remarcable que es fa en aquest llibre és la condició d'espia al servei de determinats polítics espanyols –com ara Joan Prim– i dels governs espanyols del biografat.

La segona part del llibre està dedicada a reproduir escrits del personatge els quals s'apleguen en quatre apartats: diaris de viatge, publicacions científiques, escrits literaris i orientalistes, i el manual del viatger explorador per Àfrica. A més hi ha un darrer apartat en el qual es reproduïxen una sèrie de documents conservats a l'Archivo General de la Administración, de Madrid, referits a Joaquim Gatell i als encàrrecs que rebé de part de les autoritats espanyoles. En conjunt, aquesta part del llibre, constitueix el major aplec d'escrits de l'explorador altafullenc publicat fins ara.

Es pot dir, sense possibilitat d'equivocar-se, que l'obra de Francisco Javier Martínez Antonio supera tots els treballs que fins ara s'han dedicat al Caïd Ismail i per això la recomanem a tots aquells que s'interessen per la història d'Altafulla.